

Haridus- ja noorsootöö valdkonna töörühma ettepanekud

nr	Eesti Linnade ja Valdade Liidu ettepanekud ja selgitused	Ministeeriumi seisukoht	Töörühma kokkulepe, eriarvamused
ELVLi prioriteetidid:			
1.	Koolitoit - riigipoolse koolilõuna toetuse maksumuse suurendamine, täiendava toetuse maksmine lastaia laste toiduraha kompenseerimiseks. Kasvava inflatsiooni, sh toidukaupade jätkuva hinnatõusuga, ei ole võimalik või on väga keeruline alates 2018. aastast kehtiva ühe euro suuruse riigipoolse toetuse juures pakkuda õpilastele kvaliteetset ja tervislikku koolilõunat. Koolilõuna toetust antakse 175 eurot statsionaarse õppe õpilase kohta 24,8 miljonit (<i>RM esialgsete andmete kohaselt</i>). Eeldatav vajadus koolitoidu vahendite katteks riigi tasandil 44,6 miljonit (ei sisalda koolieelsete lasteasutuste toidukulu). Täiendav vajadus riigi tasemel 19,8 miljonit Toetus võiks olla tulubaasi osa. Arvestuslik tulumaksumäär tõus funktsiooni üleandmisel tulubaasi +0,32%, sh täiendava vajaduse katteks omavalitsustele eraldatava tulumaksumäär osa tõus 0,14%. Siiani ei ole riik toetanud lasteaiade laste toitlustamist. Ettepanek oleks täiendava toetuse kehtestamine lasteaiade laste toitlustuskulude katteks. Koolieelsete lasteasutuste toidukulu katmise vajaduse saab arvutada aluseks võttes toidukulu piirmäära sõime ja lasteaiarühmaealistele korrutades selle laste arvuga. Näiteks Tallinna täiendav vajadus 9,2 miljonit. Toidukulu piirmääraks sõimerühmaealisel lapsel 2,70 ja lasteaiarühmaealisel lapsel 3,00 eurot päevas. 2022/2023 õppeaastal on lasteaias 21 232 last.	Koolilõuna on hariduse abiteenus, mille kulud kaetakse riigi toetusest, kohaliku omavalitsuse tulubaasist ja lapsevanema osalusest. Riigieelarvest on koolilõunaks arvestatud 2023.aastaks. (KOV, era, riik sh kutse) 35 mln €. Lisaks antakse täiendavat toetust koolipiimale, puuviljale ja mahetoidule. KOV saldoandmike kuludest lähtuvalt oli kogu koolitoidu (sh hommikupuder, koolilõuna, pikapäevarühm jm) kulu õppuri kohta 2022.aastal keskmiselt 1,64 eurot. Sotsiaalministeeriumi eestvedamisel koostatakse koolitoidu teekaarti, mille põhieesmärgiks on luua kokkulepitud tegevuste ja lahendussuundade abil tingimused, et koolilõuna oleks mitmekesine, tasakaalustatud ning kõigile lastele olenemata nende sotsiaalmajanduslikust taustast kättesaadav. Uuendamisel on ka Sotsiaalministeeriumi määrus, mis seab nõuded koolitoidule lasteasutustes.	Jätkame läbirääkimisi, teeme koostööd koolitoidu teekaardi juhendamaterjali väljatöötamisel ning lasteasutuste toitlustamist reguleeriva määruse kaasajastamisel.
2.	Riikliku koolitustellimuse suurendamine kooliõpetajatele. Haridusvaldkonna väljakutse on haridustöötajate (pedagoogid, tugi-spetsialistid – psühholoogid, sotsiaalpedagoogid, eripedagoogid, HEV-koordinaatorid, haridusjuhid) järelkasv ja jätkusuutlikkus. Selle tagamiseks tuleb a) suurendada riiklikku tellimust b) pakkuda senisest paindlikumaid õppimisvõimalusi, et karjääripöörjad leiaksid tee haridusvaldkonda c) pakkuda mikrokraadide näol täiend- ja ümberõppe võimalusi d) tagada, et haridustöötajate palk oleks 120% keskmisest palgast e) töötada	Õpetajate järelkasv on Haridusvaldkonna arengukava üks olulisemaid prioriteete.	Õpetajate järelkasvu juhtkomisjoni kaasatakse ELVLi /KOVide esindaja. HTM ja koolipidajatega koostöös kaardistatakse nõ puudu olevate õpetajate ametikohad seisuga sept 2023 ning otsustatakse

	välja motivatsioonipaketid haridustöötajatele (lähetustoetus, stipendium, eluaseme võimalus).		andmete kogumise süsteemi arendusega seonduv. Jätkame arutelusid õpetajaks õppijatele täiendavate meetmete loomise teemal.
3.	Toetus kohalikele omavalitsustele munitsipaalhoonete energia- tõhususe suurendamiseks, sh lasteaedade nõuetele vastavaks viimiseks aastaks 2030. Järjest süvenevas energiakriisis on oluline toetada kohalikke omavalitsusi hoonete energiatõhususe parandamisel, et pikemas perspektiivis vähendada omavalitsuste kulutusi energiale ning täita ka riiklikest nõuetest tulenevaid eesmärgi. Siinkohal on oluline silmas pidada, et omavalitsused on oluliselt vähendanud investeeringute mahtu, et toime tulla jooksvate kulude katmisega. Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestati 2011. aastal koolieelse lasteasutuse tervisekaitsenõuded, millele peavad kõik lasteaiad, kellel on kehtiv koolitus- luba 1. jaanuari 2010. a seisuga, vastama hiljemalt 1. septembriks 2030. Näitena on sellega seoses on ainuüksi Tallinna linnal vajadus rekonstrueerida veel hinnanguliselt 80 lasteaeda. Selle teostamine järgneva 8 aasta jooksul eeldab, et uuenduse läbib vähemalt 10 lasteaeda aastas. Erinevatest kriisidest ja üldisest majandusolukorrast tulenevalt on samas aga investeerimis- võimekus oluliselt vähenenud, mis tähendab, et 2030. aastaks seatud eesmärgi täitmine ei ole võimalik. Üle riigi on tervikuna uuendada vaja ligi 230 alusharidus asutust. Ühe 12-rühmalise lasteaia investeeringu kogumaksumus on ca 10 mln eurot. Näiteks Tallinna linnas oleks vaja rekonstrueerida vähemalt 10-13 lasteaeda aastas. Viimastel aastatel on eelarvelisi vahendeid olnud 5 lasteaia rekonstrueerimiseks aastas. 2030 aasta kursil püsimiseks oleks vajalik täiendav rahastus. Lasteaedade investeeringu vajadus töörühma andmetel ca 80 mln aastas ja seda regulaarselt kuni 2030 aastani.	Avalike teenuste energiatõhusamaks muutmiseks on kohalikele omavalitsustele välja töötatud energiatõhususe meetmed.	Jätkame läbirääkimisi toetuse tingimuste osas sh et erinevaid toetusmeetmeid oleks võimalik kasutada integreeritult. Haridustaristu jätkusuutlikuks korrastamiseks on vajalik välja töötada täiendavad meetmed.
Täiendavad ettepanekud:			

4.	Koolieelsete lasteasutuste õpetajate toetus. Riigiraha 31.12.22 andmetel seisuga 31.01.2023 on 2022. a 11 kuu kohta tuletatud õpetajate tööjõukuluks koos maksudega 158,17 mln eurot. Lisades 2023. aastaks + 23,87% saame täiendavaks tööjõukuluks 37,75 mln eurot. Täiendava toetuse vajadus 22,75 miljonit. Toetus võiks olla tulubaasi osa. Arvestuslik tulumaksumäära tõus funktsiooni üleandmisel tulubaasi +0,27%, sh täiendava vajaduse katteks omavalitsustele eraldatava tulumaksumäära tõus 0,17%. Koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetus on ette nähtud lasteaiasõpetajate ja tugispetsialistide tööjõukulude katmiseks või tugiteenuste kättesaadavuse tagamiseks. Arvestades VV otsuseid õpetaja töötasu alam-määra kiirel kasvul ja kehtestatud nõuet kohalikele omavalitsustele toetuse saamiseks on tänane toetuse osakaal kogukuludest minimaalne ja toetuse suurendamine selles osas väga vajalik. Lasteaedades töötavate tugispetsialistide arvestuslik tööjõukulu oli 11,94 mln eurot, lisades 2023. aasta tööjõukulule juurde 23,87% ehk 2,85 mln eurot. Toetus võiks olla tulubaasi osa. Arvestuslik tulumaksumäära tõus funktsiooni üleandmisel tulubaasi +0,02%.		Jätkame läbirääkimisi.
5.	Huvitegevuse ja huvihariduse toetus Taastada 2021. aasta tase 14,25 mln eurot, millele liidetud 2023.a arvestuslik inflatsiooni määr 8%, koonsummas 15,4 mln eurot. Täiendava toetuse vajadus on 5,15 miljonit eurot. Toetus võiks olla tulubaasi osa. Arvestuslik tulumaksumäära tõus funktsiooni üleandmisel tulubaasi +0,11%, sh täiendava vajaduse katteks omavalitsustele eraldatava tulumaksumäära tõus 0,04%.		Jätkame läbirääkimisi.
6.	Õpetaja tööjõukulude toetuse lõtk/diferentseeritav osa tõsta 25%-le (hetkel 17,1%). Fiskaalne mõju: ca 27,83 mln eurot Õpetajate töötasu kasvu ei tohi teha teiste haridustoetuste või tööjõukulude toetuse lõtku arvelt. Koolidel on kasvanud vajadus õpetajate täiendavateks lisatasudeks seoses suurenenud töökoormusega sh osalise distantsõppe ja/või hübriidõppe korraldamisega).	Lähtudes koalitsioonilepingust suureneb diferentseeritav osa 2024 aastast 20%-le (14 miljonit).	Kokkulepe: toetame diferentseeritava osa kasvu, et õpetaja töö-ja palgakorraldust kaasajastada ning väärtustada õpetaja tööd.

7.	Haridustoetuse õiglane jaotus selliselt, et õpilaste arvu kasvuga kaasnevad täiendavad kulud nelja kalendrikuu osas (sept - dets) ei oleks KOV kanda. Lisatud Rae VV näide põhjenduseks, so koos õpilaste arvu kasvuga ja täiendava KOV kuluga (13.12.22) <table><tr><th></th><th></th><th>pearaha</th><th>õp.tööjõu kulu</th><th>juhtide palk</th><th>koolitus</th><th>õppevahe ndid</th><th>koolilõuna</th><th></th></tr><tr><th>aasta</th><th>õpilased</th><th>4 kuud sept.-dets</th><th>4 kuu summa</th><td>30.66667</td><td>4</td><td>19</td><td>75</td><th>kokku</th></tr><tr><td>2021</td><td>202</td><td>549</td><td>110 965</td><td>6 195</td><td>808</td><td>3 838</td><td>15 150</td><td>136 956</td></tr><tr><td>2022</td><td>144</td><td>590</td><td>84 912</td><td>4 416</td><td>576</td><td>2 736</td><td>10 800</td><td>103 440</td></tr></table>			pearaha	õp.tööjõu kulu	juhtide palk	koolitus	õppevahe ndid	koolilõuna		aasta	õpilased	4 kuud sept.-dets	4 kuu summa	30.66667	4	19	75	kokku	2021	202	549	110 965	6 195	808	3 838	15 150	136 956	2022	144	590	84 912	4 416	576	2 736	10 800	103 440		Jätkame läbirääkimisi.
		pearaha	õp.tööjõu kulu	juhtide palk	koolitus	õppevahe ndid	koolilõuna																																
aasta	õpilased	4 kuud sept.-dets	4 kuu summa	30.66667	4	19	75	kokku																															
2021	202	549	110 965	6 195	808	3 838	15 150	136 956																															
2022	144	590	84 912	4 416	576	2 736	10 800	103 440																															
8.	Tugevajavate laste ja õpilaste toetamine ning tugipersonali puudus. Pöörame jätkuvalt tähelepanu tugispetsialistide üldisele puudusele nii kooli- eelsetes lasteasutustes kui üldhariduskoolides. Peame vajalikuks õpetajate täiendkoolitust kaasava hariduse põhimõtete rakendamiseks ja ka tugispetsialistide ettevalmistust ülikoolides). Tugevajavate õpilaste õpetaja tööjõukulu koefitsient tõhustatud toe korral - 2,5 ja eritoe korral koefitsient - 5. Põhjendus: eriõppe õpilaste väga erinev toe vajadus, mis ei võimalda klasside maksimaalset täituvust vastavalt hetkel kehtestatud piirmääradele.		Jätkame läbirääkimisi.																																				
9.	Huvihariduse ja huvitegevuse ning koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetus ja kultuurirahitsa toetus lisada tulubaasi arvutades välja ka summad. 2023. a tasandus- ja toetusfond https://www.fin.ee/riik-ja-omavalitsused-planeeringud/kohalikud-omavalitsused/finantskorraldus#tasandus-ja-toetusf Sealhulgas: üldharidus toetus – 468,3 mln eurot; koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetus - 15 mln eurot; noorte huvitegevuse toetus - 10,3 mln eurot. https://www.kul.ee/kultuurirahits - 2023. a riigieelarvesse kavandab Kultuuriministeerium Kultuurirahitsale täiendavalt 500 000 eurot, mis kokku teeb seega 1,5 miljonit eurot ehk keskmiselt 11 eurot põhikooliõpilase kohta (keskustes 9,60 eurot, hõreda asustusega piirkondades kuni 19,58 eurot). Keskmise summa õpilase kohta ei suurene proportsionaalselt eelarve kasvuga, sest õpilaste arv on suurenenud.	<i>Kultuurirahits on KuMi tööriühmas</i>	Jätkame läbirääkimisi.																																				

nr	Ministeeriumi ettepanekud ja selgitused	ELVL seisukoht	Töörühma kokkulepe, eriarvamused
10.	Haridusvaldkonna arengukavast lähtudes on üldhariduskoolide õpetajate töötasu kasvu eesmärgiks jõuda vähemalt 120% eesti keskmisest palgast. Selleks, et aastaks 2027 saavutada õpetaja keskmine palk vähemalt 120% eesti keskmisest, on täiendavate vahendite vajadus lisaks koalitsioonileppes kokku lepitule ca 165 mln eurot sh 2024.aastaks ca 46 miljonit eurot.	Õpetajate töötasu kasv on jätkuvalt prioriteet	Toetame õpetajate töötasu kasvu. Jätkame läbirääkimisi.